

KARTY PRACY

ĆWICZENIA

dla dzieci
z zaburzoną lateralizacją

Workbook
nauczyciela

FORUM

Wstęp

Trudności w nauce czytania i pisania zazwyczaj spowodowane są dysfunkcjami w sferze percepcji wzrokowej, słuchowej lub ruchowej, a także orientacji przestrzennej i lateralizacji. Bardzo często współwystępują one z zaburzeniami koncentracji uwagi oraz pamięci. Lateralizacja dotyczy budowy i działania ludzkiego mózgu.

W niniejszej publikacji pragnę przedstawić istotę zaburzeń procesu lateralizacji i ich konsekwencje w powstawaniu trudności szkolnych.

Należy podkreślić, iż ważnym elementem rozwoju ruchowego dziecka jest prawidłowy przebieg procesu lateralizacji, czyli przewagi jednej strony ciała ludzkiego nad drugą podczas czynności ruchowej. Lateralizację czynności nazywa się inaczej „asymetrią funkcjonalną”.

Istota tego procesu polega na ustaleniu się funkcjonalnej dominacji w obrębie parzystości występujących narządów ruchu¹. Proces lateralizacji związany jest więc ze względną przewagą rozwoju obu półkul mózgowych.

Lateralizacja, czyli stronność – funkcjonalna dominacja jednej ze stron ciała – związana jest z dominowaniem jednej z półkul mózgowych. U większości osób lewa półkula (logiczna) odpowiada między innymi za mowę i funkcje językowe (wraz z czytaniem i pisanem) oraz logikę, natomiast prawa półkula (intuicyjna) związana jest z percepcją przestrzenną, a także umiejętnościami muzycznymi i plastycznymi. Ponadto ciekawy jest fakt, iż procesy wzrokowe, słuchowe i umiejętności matematyczne podzielone są pomiędzy obie półkule. Zależności te przedstawia poniższy wykres.

¹ I. Czajkowska, K. Herda, *Zajęcia korekcyjno-kompensacyjne w szkole*, WSiP, Warszawa 1996, s. 43.

Obie półkule mózgowe są połączone licznymi szlakami na poziomie korowym i podkorowym, które zapewniają przepływ komunikatów między półkulami. Dzięki temu mózg działa jak dobrze zintegrowana całość.

Reasumując, należy podkreślić, że za wykształcenie się dominacji określonej ze stron organizmu odpowiedzialny jest mózg, którego przeciwległe półkule różnią się w zakresie kompetencji i sprawowanych funkcji. Dominacja jednej z półkul skutkuje dominacją przeciwległej strony organizmu.

Podstawowym przejawem lateralizacji jest dominacja jednej z rąk w zakresie różnych czynności. Jednocześnie prawidłowo wykształcony organizm człowieka może skutecznie koordynować ruchy obu rąk, wykonując skomplikowane czynności manualne. Specjaliści uważają, że fakt występowania dominacji jednej ze stron jest korzystny z ewolucyjnego i praktycznego punktu widzenia.

W niniejszej publikacji szczególną uwagę pragnę zwrócić na zaburzenia lateralizacji występujące u dzieci klas I–III szkoły podstawowej.

Przyczyny zaburzeń lateralizacji

W literaturze wymienia się różne przyczyny zaburzeń lateralizacji. Wśród nich najczęściej występują:

- anoksja (niedotlenienie) mózgu w okresie prenatalnym, jak i podczas porodu,
- wczesny udar mózgu,
- uwarunkowania genetyczne.

Wyróżnia się następujące rodzaje lateralizacji:

- jednorodną (prawostronną, lewostronną),
- nieustaloną (słabą),
- niejednorodną (skrzyżowaną).

Lateralizacja jednorodna – dominacja czynności ruchowych jednej ze stron ciała (u większości ludzi prawej ręki, oka, nogi). Ten model lateralizacji czynności uznawany jest za prawidłowy i wzorcowy. Za nieprawidłowy model przyjmuje się nieustaloną lateralizację, jeśli występuje ona po 6.–7. roku życia². Proces lateralizacji ustaje w wieku szkolnym.

Lateralizacja lewostronna – dominacja lewej strony ciała: ręki, oka, nogi.

Lateralizacja prawostronna – dominacja prawej strony ciała: ręki, oka, nogi.

Większość ludzi prezentuje właśnie model lateralizacji jednorodnej prawostronnej: dominacja prawego oka (prawoocność), ręki (praworęczność), nogi (prawonożność).

² M. Bogdanowicz, A. Adryjanek, *Uczeń z dysleksją w szkole. Poradnik nie tylko dla polonistów*, Operon, Gdynia 2004, s. 128–129.

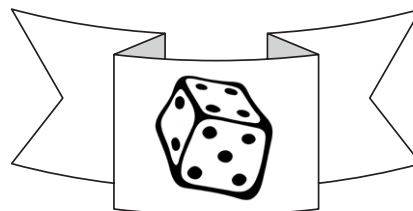
4. Rzuć kostką i pomaluj obrazek według instrukcji:

• żagiel wyklej kolorowym papierem

• wodę pokoloruj na niebiesko

• czapkę pokoloruj na niebiesko

• włosy pokoloruj na brązowo

• łódkę pokoloruj na szaro

• chustę pokoloruj na żółto

